

ОГЛЯД ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

(за 01.05 – 31.05.2022 р.)

Бюджетна політика

У період дії воєнного стану, в умовах обмежених можливостей забезпечення надходжень до державного та місцевих бюджетів Уряд та Верховна Рада України й далі веде роботу щодо оптимізації забезпечення фінансовими ресурсами першочергових потреб держави у сфері національної безпеки та оборони, стимулювання підприємницької діяльності, соціальної підтримки осіб, які постраждали від воєнної агресії.

Довідково. За інформацією Міністерства фінансів України про стан виконання Державного бюджету в січні – травні 2022 р.¹ та за оперативною інформацією Казначейства, за січень – травень 2022 р. касові видатки державного бюджету становили 783,6 млрд грн (серед яких загального фонду – 740 млрд грн, що склали 74,4 % від розпису звітного періоду). Зокрема, у травні 2022 р. касові видатки державного бюджету здійснено обсягом 224,9 млрд грн (з них загального фонду – сумою 216,4 млрд грн, або 67,3 % від розпису травня).

Державний бюджет за 5 місяців 2022 р. виконано з дефіцитом у 263,2 млрд грн (дефіцит загального фонду державного бюджету склав 270,8 млрд грн при запланованому дефіциті за цей період у 526 млрд грн). У травні фактичний дефіцит загального фонду державного бюджету становив 113,4 млрд грн проти передбаченого розписом дефіциту на травень сумою 209 млрд грн.

Як і раніше, Уряд уживав заходів щодо нагального забезпечення потреб держави, зокрема:

- уточнено, як Казначейство та його територіальні органи здійснюватимуть пріоритетні видатки в особливому режимі в умовах

¹ У травні 2022 р. до загального фонду державного бюджету надійшло 101,3 млрд грн. / Міністерство фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/u_travni_2022_r_do_zagalnogo_fondu_derzhavnogo_o_biudzhetu_nadiishlo_1013_mlrld_grn-3465

воєнного стану. З цією метою прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 03.05.2022 № 520 «Про внесення змін до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану». Цей документ уточнює питання видатків другої черги, що стосуються забезпечення надання безперервної медичної допомоги закладами охорони здоров'я; проведення платежів для своєчасної реалізації проєктів та програм, фінансованих коштом Європейського Союзу, урядів інших держав, іноземних фінансових та донорських установ і міжнародних фінансових організацій; проведення відновлювальних робіт та експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення; соціальної підтримки громадян в умовах війни (виплати одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка», оплати послуг з оздоровлення й відпочинку дітей, надання соціальних послуг). Це дає змогу оптимізувати порядок здійснення державних виплат для реалізації соціальних заходів та програм міжнародної допомоги;

- урегульовано питання здійснення державного фінансового контролю використання державних ресурсів в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 № 561 «Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану» уточнює хід роботи Державної аудиторської служби та її міжрегіональних територіальних органів під час воєнного стану та протягом місяця після його припинення або скасування (у частині проведення перевірок, отримання документації тощо);

- триває робота щодо додаткового спрямування коштів державного бюджету для підвищення обороноздатності України, зокрема на розвиток, закупівлю, модернізацію та ремонт озброєння й військової техніки для потреб Збройних сил України. З цією метою до Міноборони додатково спрямовано надходження спеціального фонду держбюджету від внесків на регулювання, які сплачують суб'єкти господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг;

- спрощено процедури верифікації громадян працівниками органів, що здійснюють державні виплати. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2022 № 632 «Про внесення змін до Порядку доступу до інформації в інформаційно-аналітичній платформі електронної верифікації та моніторингу органів, що здійснюють державні виплати» врегулювала питання інтеграції інформаційних систем органів, що здійснюють державні виплати, з інформаційно-аналітичною платформою електронної верифікації та моніторингу Міністерства фінансів України. Такі заходи сприятимуть скороченню часу на розгляд звернень на призначення державних виплат та ухвалення рішень за результатами їх розгляду;

- унормовано додаткові питання фінансового забезпечення обороноздатності й безпеки держави, підтримки внутрішньо переміщених осіб та застрахованих осіб у зв'язку з утратою частини зарплатні та виплати пенсій. Для цього Верховна Рада України 31.05.2022 р. прийняла Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на

2022 рік”», проєкт № 7413. Він передбачає збільшити видатки держбюджету на 287,7 млрд грн шляхом збільшення на цю суму державних зовнішніх запозичень. Кошти планують спрямувати на забезпечення національної безпеки й оборони – 247,8 млрд грн; соціальний захист та соціальне забезпечення – 38,4 млрд грн, у тому числі Пенсійному фонду – 20 млрд грн; надання допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання – 12,5 млрд грн; надання допомоги в межах програми «ЄПідтримка» – 5,8 млрд грн (що, серед іншого, забезпечить підтримку 1,8 млн внутрішньо переміщеним особам) та допомоги у зв’язку з утратою частини зарплатні – 904,8 тис. застрахованим особам, робота яких тимчасово зупинена внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану.

Поряд з позитивним наслідком реалізації цього Закону (можливість фінансувати вимушені додаткові витрати на підвищення обороноздатності нашої держави) є ризики зростання бюджетного дефіциту й державного боргу, що в майбутньому призведе до зростання потреби в коштах для обслуговування державного боргу та його погашення.